

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง “เศรษฐศาสตร์การเมืองของวิสาหกิจรายย่อยระบบเอฟ.เอ็ม. ในกรุงเทพมหานคร (2530-2539)” เป็นการศึกษาในแบบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยวิธีการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) และการวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative of Statistical Analysis) ตลอดจนการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Depth Interview) เพื่อให้ได้มาซึ่งวัตถุประสงค์ทั้ง 2 ข้อของการวิจัย

3.1 แหล่งข้อมูล

1) แหล่งข้อมูลเอกสาร มีทั้งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับจำนวนสถานีนิตยสารรายเดือนของกรมสิทธิ นโยบายการให้เช่าเวลา ผู้ได้รับสิทธิเช่าเวลา รายได้ของสถานี โดยเป็นบทความจากสิ่งพิมพ์ นิตยสารต่างๆ รวมทั้งเอกสารของหน่วยงานรัฐซึ่งมาจากกรมประชาสัมพันธ์, องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย นอกจากนี้ยังมีข้อมูลการรายงานการสำรวจประจำปีจากศูนย์ข้อมูลเอกชน อีกด้วย

2) แหล่งข้อมูลประเภทบุคคล เป็นข้อมูลที่ได้มาโดยอาศัยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกใน ประเด็นเกี่ยวกับการเช่าเวลาตามสถานีวิทยุสังกัดต่างๆของธุรกิจเอกชน ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นี้ใช้ ประกอบกับข้อมูลที่ได้จากเอกสาร เพื่อให้ได้รายละเอียดของข้อมูลที่ถูกคัดกรองแล้ว

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ดังนี้

- ข่าว บทความ จากหนังสือพิมพ์และนิตยสารต่างๆ อาทิ หนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ คู่แข่งรายวัน ผู้จัดการรายวัน มติชน วิทยุจร นิตยสารมีเดีย คู่แข่ง ผู้จัดการรายเดือน เป็นต้น
- หนังสือสัญญาให้เช่าเวลาและอัตราค่าเช่าเวลาของสถานีวิทยุในสังกัดกรมประชาสัมพันธ์ ระหว่างปี พ.ศ. 2530-2539
- รายชื่อผู้เช่าเวลาและอัตราค่าเช่าเวลาของสถานีวิทยุในสังกัด อ.ส.ม.ท. ระหว่างปี พ.ศ. 2536-2539
- รายชื่อสถานีวิทยุกระจายเสียง และบริษัทผู้ผลิตรายการประจำปี พ.ศ. 2541 รวบรวม โดยกองงานคณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ (กทช.)

- รายงานผลการสำรวจเรื่องมูลค่าการใช้สื่อวิทยุเอฟ.เอ็ม. ในเขตกรุงเทพมหานคร ระหว่างปี พ.ศ. 2530-2539 โดยศูนย์ข้อมูลมีเดีย คาด้า ริตอร์ซ

ผู้วิจัยใช้วิธีการจดบันทึกและการใช้เป็นแหล่งอ้างอิง

2) เก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคคล โดยผู้วิจัยสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นเรื่องการขอเช่าเวลาในสถานีวิทยุสังกัดต่างๆ ของธุรกิจเอกชน รวมทั้งประเด็นเรื่องการปรับตัวทางธุรกิจของบริษัทผลิตรายการขนาดเล็กเมื่อเกิดวิกฤติเศรษฐกิจ บุคคลที่ทำการสัมภาษณ์มีดังนี้

- นางวนิดา ทักษิณานันท์
หนึ่งในผู้ก่อตั้ง บริษัท มีเดียพลัส จำกัด และดำรงตำแหน่งกรรมการผู้จัดการ จนกระทั่งปี พ.ศ.2537 ปัจจุบันเป็นเจ้าของบริษัท เอ็มโกลน์ จำกัด และบริษัท เมย์มีเดีย อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด รวมทั้งยังเป็นกรรมการผู้จัดการบริษัท บรอดคาสติ้งเน็ตเวิร์ก ไทยแลนด์ จำกัด ผู้ผลิตรายการวิทยุคลื่น 94.5 LOVE FM, 102.5 CHANNEL V RADIO, 103.5 LOVE FM, และ 104.5 VFM
- นายอภิชาติ ป้อมทอง
อดีตผู้จัดการฝ่ายดูแลสถานีวิทยุของ บริษัท มีเดียพลัส จำกัด มีหน้าที่รับผิดชอบในการประสานงานกับต้นสังกัดเจ้าของสถานีวิทยุในกรณีขอสิทธิเช่าเวลา
- นายวินิจ เตศรัตนชัย
อดีตรองกรรมการผู้จัดการบริษัทมีเดียพลัส จำกัด และเป็นกรรมการผู้จัดการบริษัท ไพเรท เรดิโอ จำกัด รวมทั้งยังเป็นนักจัดรายการวิทยุชื่อดัง

ตลอดการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยทำการจดบันทึกและอาศัยเครื่องบันทึกเทปด้วย

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาจากการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งเอกสารและการสัมภาษณ์ มาทำการวิเคราะห์ตามลำดับดังนี้

- 1) วิเคราะห์จำนวนสถานีวิทยุระบบ เอฟ.เอ็ม. ในเขตกรุงเทพมหานคร หน่วยงานเจ้าของกรรมสิทธิ์ และลักษณะการดำเนินงานของสถานีวิทยุแต่ละแห่ง

2) วิเคราะห์นโยบายการให้เช่าเวลาและอัตราค่าเช่าเวลา ของหน่วยงานเจ้าของกรรมสิทธิ์ สถานีวิทยุ เปรียบเทียบระหว่างกรมประชาสัมพันธ์, อ.ศ.ม.ท., และกระทรวงกลาโหม โดยอาศัยข้อมูลจาก เอกสารประกอบกับข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์

3) วิเคราะห์กลุ่มธุรกิจ ที่เป็นผู้ได้รับสิทธิ์เช่าเวลาในสถานีวิทยุแต่ละแห่ง ว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรในช่วงปี พ.ศ. 2530-2539

4) วิเคราะห์รายได้ของกลุ่มธุรกิจโดยเฉพาะรายใหญ่ๆ ที่มาจากการดำเนินกิจการสื่อวิทยุ กระจายเสียงในแต่ละปี

5) วิเคราะห์ลักษณะการกระจุกตัวภายในของอุตสาหกรรมสื่อวิทยุกระจายเสียงในแต่ละปี เปรียบเทียบกัน โดยใช้ดัชนีค่าการกระจุกตัว (Concentration Ratio) ข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณ คือรายได้ของกลุ่ม ธุรกิจในรายใหญ่ที่มีรายได้สูงสุด 4 อันดับแรกในแต่ละปี นำมาเปรียบเทียบกับรายได้ของอุตสาหกรรมสื่อวิทยุ กระจายเสียงในปีนั้นๆ

3.4 การนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอข้อมูลเป็น 4 ส่วนใหญ่ๆ ดังนี้

1) เสนอผลการศึกษาในส่วนของสถานภาพของสถานีวิทยุกระจายเสียงระบบเอฟ.เอ็ม. ในเขต กรุงเทพมหานคร ทั้งจำนวนสถานี หน่วยงานเจ้าของกรรมสิทธิ์ นโยบายการให้เช่าเวลา เอกชนผู้ได้รับสิทธิ์เช่า เวลา และรายได้จากการดำเนินกิจการ

2) เสนอผลการวิเคราะห์ลักษณะและการเปลี่ยนแปลงของการกระจุกตัวที่เกิดขึ้นในอุตสาหกรรม สื่อวิทยุกระจายเสียง

3) เสนอการวิเคราะห์องค์กรบริษัทเอกชนผู้ประกอบการสื่อวิทยุกระจายเสียงรายใหญ่ๆ

4) เสนอการวิเคราะห์แนวโน้มของอุตสาหกรรมสื่อวิทยุกระจายเสียงภายหลังจากการประกาศใช้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

3.5 ข้อจำกัดในการรวบรวมข้อมูล

เนื่องจากข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นข้อมูลในช่วงปี พ.ศ. 2530-2539 ซึ่งข้อมูลส่วนใหญ่เก็บไว้ที่กรมประชาสัมพันธ์ แต่เมื่อเกิดเหตุการณ์พฤษภาคม 2535 กรมประชาสัมพันธ์ซึ่งขณะนั้นตั้งอยู่ที่บริเวณถนนราชดำเนินถูกเพลิงไหม้ทำให้เอกสารบางส่วนสูญหายไป อีกทั้งเมื่อมีการโยกย้ายที่ตั้งมาที่ซอยอารีย์ สัมพันธ์ก็ทำให้ข้อมูลที่เหลือสูญหายไปอีก ทำให้ผลการศึกษาในส่วนของผู้ผลิตรายการวิทยุในช่วงปี พ.ศ. 2530-2535 ไม่ละเอียดถี่ถ้วนซึ่งมากนัก นอกจากนี้ข้อมูลในส่วนจากรายได้ของกลุ่มธุรกิจผู้ประกอบการ ซึ่งรวบรวมผลการสำรวจโดย ศูนย์ข้อมูล มีเดีย คาต้า ริชอร์ส นั้น มีข้อมูลบางส่วนสูญหายไปด้วยสาเหตุเกิดข้อขัดข้องทางเทคนิคในการเก็บข้อมูลของระบบคอมพิวเตอร์ ผู้วิจัยจึงต้องใช้กระบวนการทางสถิติคำนวณหาตัวเลขในส่วนที่ไม่ครบถ้วน ตัวเลขที่ใช้ในการวิจัยส่วนนี้จึงเป็นการประมาณการเท่านั้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย